

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA a dunaszentpáli szennyvízáttemelővel kapcsolatos vizgálatról

Ügyszám: JNO-355- /2010.

I. A panasz

1. A panaszos beadvánnyal fordult 2010. április 30-án a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosához, amelyben a dunaszentpáli árvízvédelmi töltés megépítésének helyét, az engedélyeztetésével kapcsolatos eljárásokat és a szennyvízáttemelő elhelyezését kifogásolja.
2. A panasz érdemi vizsgálatát követően megállapítottuk, hogy az csak részben, az ártéren elhelyezett és árvíz esetén környezeti szennyezést okozó szennyvízáttemelő kapcsán érinti az egészséges környezethez való jogot. A szennyvízáttemelő kapcsán vizsgálatot folytattunk le.
3. A beadványban felsorolt egyéb kifogások (közigazgatási eljárás elhúzódnása, szóbeli ígérek és kötelezettség vállalások elmaradása) elbírálása nem hatáskörömbé tartozó kérdések. A kérelmet a hatáskörömbé nem tartozó kérdések alapjoggal összefüggő aspektusai miatt az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 19.§ (3) bekezdése alapján további intézkedés céljából áttettem az állampolgári jogok biztosához.
4. A panaszos levél szerint, a Horgásztelek utcában található egy szennyvízáttemelő, amely a panaszosok szerint hibásan épült meg, mivel árvíz alkalmával a szennyvízáttemelő szerkezet víz alá kerül és az emberi fekáliával szennyezett víz elönti a Horgásztelek utcát. A szennyezett víz megmérgezi az ott lakók kertjeit, befolyik a kutakba és megmérgezi a kút vizét is, illetve a szennyvíz belefolyik a folyóba.
5. A panaszosok a szennyvízáttemelő problémáját több alkalommal jelezték a polgármesternek és a gátépítés egyeztetési folyamatában a gátépítéssel érintett szerveknek. Az Ügyvéd Úr levele szerint, „A vízügynél olyan tájékoztatást kaptunk, miszerint a szennyvízáttemelő megépítése és elhelyezése szabályos volt, ezért nem áll módjukban a helyzeten változtatni!”

II. A hatáskör megalapozása

6. Az Alkotmány 18. §, illetve 70/D. § (2) bekezdései szerint a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez, és a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jogot – többek között – az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 27/B. § (1) bekezdése szerint a Biztos feladata a környezet és a természet állapotának fenntarthatóságát és javítását biztosító jogszabályi rendelkezések érvényesülésének figyelemmel

kísérése, értékelése és ellenőrzése. Feladata továbbá a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszasságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

7. A beadvány alapján felmerült annak a lehetősége, hogy a vízügyi hatóság nem teszi meg a szükséges intézkedéseket az emberi egészséget és a környezetet veszélyeztető állapot kialakulásának megakadályozására, és a konkrét bejelentés kapcsán sem jár el, ezért vizsgálatot indítottunk.

8. A beadványban a panaszosok kifogásolják a Dunaszentpálon kiépülő elsőrendű védvonal engedélyezett nyomvonalát is, mivel az nem védi a tulajdonukban álló ingatlanokat az árvízről. Vizsgálatunknak nem képezte tárgyát, hogy a védvonal nyomvonalat szakmai szempontokból helyesen jelölték-e ki, mindazonáltal felhívjuk a figyelmet arra, hogy az árvízvédelmi gátat ott kell megépíteni, ahol azt az ökológiai, vízügyi érdekek, vagyis a közérdek megkívánja.

III. A tényállás

9. Vizsgálatunk során megkereséssel éltünk a szennyvízátelő kiépítésével és engedélyeztetésével kapcsolatban az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (továbbiakban: Felügyelőség), mint elsőfokú környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatóság felé. A Felügyelőség 2010. június 23-án kelt levelében az alábbiakról tájékoztattott:

10. 2010. június 14-én helyszíni bejárást tartottak a Felügyelőség munkatársai a dunaszentpáli szennyvízátelőnél, Dunaszentpál Község Polgármesterének bevonásával.

11. A bejárást során az érintett átelő környezetében szennyezési nyomok nem voltak láthatóak.

12. Dunaszentpál Község Polgármestere tájékoztatta a Felügyelőség munkatársait, hogy az érintett átelő szükségessége a község csatorna építése során került előtérbe. Az árvízzel érintett ingatlanok tulajdonosai (Duna utca és Horgásztelek utca) megkérték az akkori polgármestert és a gesztor önkormányzatot szennyvíz elhelyezési problémájuk megoldására.

13. A kivitelezést végző HIDROTECHNIKA Rt. a beruházási Kft.-vel megegyezett egy pótlólagos csatornaszakasz illetve egy átelő megépítésében. A csatorna és az átelő nem szerepelt a 7.667-5/1992 sz. vízjogi létesítési engedélyben, az csak a DP1 és DP2 jelű szennyvízátelő megépítésére vonatkozott, de a vízjogi üzemeltetési engedélyhez szükséges megvalósulási tervben már feltüntették.(DP1/A).

14. A 65.503-3/2001. sz. vízjogi üzemeltetési engedélyt ennek megfelelően adta ki az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, az akkori elsőfokú vízügyi hatóság. Ezen vízjogi üzemeltetési engedély az egész Alsó-Szigetközi térség szennyvízelvezetését illetve tisztítását szabályozza. A Felügyelőség tájékoztatása szerint, „a többlet műtárgyak létesítéséhez szükséges fennmaradási engedély – vélelmezhetően, tekintettel az átvizsgált nagy adatmennyiségre – nem került előtérbe, így az üzemeltetési engedély a megvalósulási terv szerint került kiadásra.” Az engedélyt meghosszabbították (9427/2006. sz. alatt), érvényes 2011. június 30-ig.

15. A Felügyelőség egyeztetett az ÉDUKÖVIZIG Árvízvédelmi és Folyamszabályozási Osztály osztályvezető helyettesével 2010. június 15-én, aki arról tájékoztatta a Felügyelőséget, hogy a Mosoni-Duna projekt keretében Dunaszentpálon elsőrendű védvonal fog épülni. A töltés nyomvonala az átelő és a település között lesz. Így az átelő a töltés és a Mosoni – Duna között marad, a

vízoldalon, mindenféle védelem nélkül. Magasabb vízállásnál a szennyvízátemelő víz alá kerül, **árvízvédelmi szempontból a helye nem megfelelő.**

16. A Felügyelőség 2010. június 16-án megbeszélést folytatott az üzemeltető Pannon-Víz Zrt. vezető diszpécserével és a Technológiai Osztály vezetőjével, melyen megerősítették, hogy **az engedély nélkül épített átemelő magasabb vízállásnál nem üzemeltethető.**

17. A Felügyelőség levele szerint, eddigiekben „amint az átemelő víz alá kerülését bejelentették a Zrt-nek, azt azonnal leállították.”

18. Dunaszentpál Polgármestere a Felügyelőség munkatársainak elmondta, hogy az elmúlt időszakokban tapasztalt nagy árvizek idején az érintett ingatlanok lakhatatlanok voltak, így csak a csővezetékben és a szennyvízátemelőben összegyűlt szennyvíz okozhatta a kiöntést.

19. A Felügyelőség Irodánkknak írt levelét az alábbi megállapítással zárja: „2011. június 30-án lejár a Pannon-Víz Zrt. vízjogi üzemeltetési engedélye. Az engedély meghosszabbításánál mérlegelni kell azt, hogy a DP1/A jelű szennyvízátemelőnek az üzemeltetését engedélyezi-e az elsőfokú vízügyi hatóság.”

IV. Jogi elemzés

A./ A DP1/A szennyvízátemelő leállítása csak víz alá kerülése esetén történik meg, ami az emberi egészséget, valamint a környezetet veszélyezteti

20. A tényállásban leírtakból kitűnik – a Felügyelőség levelében leírja –, hogy a panaszban szereplő dunaszentpáli, DP1/A jelű szennyvízátemelő és a pótlólagosan megépített csatornaszakasz vízjogi létesítési engedély nélkül épült és a többlet műtárgyakra fennmaradási engedélyeztetési eljárás lefolytatását az építető (tulajdonos) nem kérte.

21. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgtv.) 29.§ (3) bekezdése kimondja, hogy ha a vízimunka elvégzése, illetve a vízilétesítmény megépítése vagy átalakítása engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően történt, az üzemeltetési engedély kiadása megtagadható. Amennyiben a hatóság a létesítmény megvizsgálása után - az eset összes körülményeire is figyelemmel - a fennmaradási engedélyt utólag megadja, a létesítő bírság fizetésére köteles. A bírság az engedély nélkül létrehozott építmény értékének 20%-áig, engedély nélküli vízimunka vagy vízhasználat esetén a mindenkor vízforgalmi szabálysértési felső értékhatár ötszöröséig terjedhet.

22. A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996.(V.22.) Korm. rendelet 15.§-a tartalmazza a hatósági engedély nélkül vagy attól eltérően végzett létesítésre és üzemeltetésre vonatkozó részletes szabályokat. Eszerint is, vízjogi létesítési engedély nélkül megépített vagy attól eltérően megvalósított vízimunka vagy vízilétesítmény esetén az építetőnek (tulajdonosnak) a felügyelőségtől fennmaradási engedélyt kell kérni.

23. A kérelemmel kapcsolatos eljárás annak megállapítására irányul, hogy a megvalósított vízilétesítmény, vízimunka - az engedély hiányától eltekintve - mennyiben felel meg a vízjogi létesítési és üzemeltetési engedély kiadására vonatkozó, a Vgtv.-ben és egyéb jogszabályban meghatározott követelményeknek, illetve a hatósági előírásoknak. A felügyelőség a fennmaradási engedély megadását a létesítmény átalakításától vagy meghatározott munkák elvégzésétől teheti függővé.

24. Tekintettel arra, hogy a pótlólagosan megépített műtárgyakra fennmaradási engedélyeztetési eljárást a beruházás elkészülte után nem folytattak le, így feltehetőleg elmaradt annak érdemi

vizsgálata, hogy a vízilétesítmény mennyiben felel meg a Vgtv.-ben és egyéb jogszabályban meghatározott követelményeknek, illetve a hatósági előírásoknak.

25. Az eltelt igen hosszú időre tekintettel azonban a korábbi hatósági eljárásokat nem vizsgáltuk, így azokkal összefüggésben visszásságot sem állapítunk meg.

26. Mindazonáltal magasabb vízállásnál a szennyvízátemelő víz alá kerül, így – ahogy azt a Felügyelőség levelében megállapította - létesítésének helye árvízvédelmi szempontból nem megfelelő.

27. Ezen túlmenően a vízügyi szervek tájékoztatása szerint a DP1/A szennyvízátemelő leállítása csak víz alá kerülése esetén történik meg. Az átemelőből szennyvíz juthat a vízbe. Annak érdekében, hogy minél kevesebb szennyező anyag kerüljön a környezetbe, a vízügyi és környezeti érdekek által meghatározottan a lehető legkorábban intézkedni kell, vagyis a **szennyvízátemelőt a megelőzés elvének jegyében már akkor le kell állítani, amikor számítani lehet a magas vízállásra. A megelőzés elvének megsértése, a késedelmes intézkedés az egészséges környezethez való joggal összefüggésben visszásságot okozhat és - az iratokból kitűnően - okozott is több alkalommal.**

28. A fentiekből következően a szennyvízátemelő nem megfelelő elhelyezése az egészséges környezethez való joggal összefüggésben visszás helyzetet jelent, magas vízállásnál konkrét környezeti károkhoz is vezet.

B./ Vízügyi kötelezés szükségességének vizsgálata

29. A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996.(V.22.) Korm. rendelet 18.§ (1) bekezdés a) pontja alapján a vízhasználót vagy azt, aki a vízviszonyokba jogellenesen beavatkozott, illetőleg a jogszabályban meghatározott feladatainak, kötelezettségeinek elmulasztásával **káros és jogellenes állapotot idézett elő**, a jogszabály szerint szükséges követelmények érvényesítése érdekében **a felügyelőség kötelezi** a vízjogi engedély nélkül vagy az attól eltérően végzett kivitelezés megszüntetésére, felfüggesztésére, továbbá az engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően elvégzett vízimunka vagy megépített vízilétesítmény átalakítására, meghatározott módon megvalósított fennmaradására és üzemeltetésére vagy megszüntetésére.

V. Összefoglalás

30. Összefoglalva tehát megállapítható, hogy a Dunaszentpáli DP1/A jelű szennyvízátemelő létesítési engedély nélkül épült, árvízvédelmi szempontból nem megfelelő helyen. A szennyvízátemelő leállítása csak víz alá kerülése esetén történik meg. A nem megfelelő elhelyezésből kifolyólag a szennyvíz a környezetbe jut, ami az emberi egészséget, valamint a környezetet veszélyezteti. Erre tekintettel indokolt megvizsgálni, hogy a DP1/A jelű szennyvízátemelő és a pótlólagosan megépített csatornaszakasz működése jogellenes és káros állapotot jelent-e a környezetében.¹

VI. Intézkedés

31. Az Obtv. 27/D. § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa kezdeményezheti a hatáskörrel rendelkező hatóságnál, hogy tegyen intézkedést a környezetet károsító

¹ Az állásfoglalás tervezetere a Felügyelőség külön véleményét nem fogalmazott meg, tekintettel arra, hogy a tervezetben foglaltakkal maradéktalanul egyetértettek, abban változtatást, módosítást, kiegészítést nem tartottak szükségesnek.

tevékenység megakadályozására, megtiltására, a károk megelőzésére és a környezetet károsító magatartás tanúsítását megelőző környezeti állapot helyreállítására.

A (2) bekezdés alapján a hatóság a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát haladéktalanul tájékoztatja a megtett intézkedésekről.

A (3) bekezdés alapján a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szükség esetén a felhívott hatóság felügyeleti szervéhez fordulhat.

32. **Az Obtv. 27/D.§ (1) bekezdés alapján felhívom a Felügyelőséget**, hogy a jövőbeni visszásság megelőzése érdekében a 72/1996.(V.22.) Korm. rendelet 18.§ (1) bekezdés a) pontja alapján haladéktalanul vizsgálja meg, hogy a DP1/A jelű szennyvízátelő és a pótlólagosan megépített csatornaszakasz megépítése káros állapotot idézett-e elő a környezetében és amennyiben igen, úgy tegyen eleget a jogszabályban foglaltaknak. A megelőzés elve alapján a szennyvízátelőt úgy kell üzemeltetni, hogy az magas vízállás esetén se okozzon környezetkárosodást, környezetszennyezést és ne jelentsen veszélyt a környezetre.²

VII. Utóvizsgálat, másodlagos intézkedések

33. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa irodájának ügyrendje alapján minden állásfoglalást követően utóvizsgálatot kell tartani. Az utóvizsgálat eredményéhez mérten a jelen ügyben a biztos a következő intézkedést teheti.

34. Az Obtv. 26. § (1) bekezdése alapján, amennyiben a visszásságot előidéző, a Biztos által megkeresett szerv vagy annak felettes szerve érdemi állásfoglalás kialakítását, és az annak megfelelő intézkedés megtételét elmulasztja, vagy az országgyűlési biztos az állásfoglalással, a megtett intézkedéssel nem ért egyet, a Biztos – az éves beszámoló keretében – kérheti, hogy az ügyet az Országgyűlés vizsgálja ki. Ha megállapítása szerint a visszásság kirívóan súlyos, illetve a természetes személyek nagyobb csoportját érinti, indítványozhatja, hogy az Országgyűlés az adott kérdés megtárgyalását már az éves beszámolót megelőzően tűzze napirendre.

Budapest, 2010. december .

Dr. Fülöp Sándor
A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

² A Felügyelőség az állásfoglalás tervezetére adott válasza szerint, a „VI/32. pontjában foglaltak alapján külön vízügyi felügyeleti eljárás keretében a szennyvízcsatorna és műtárgyainak üzemeltetőjével, a Pannon-Víz Zrt.-vel meghatározásra kerül az a műszaki megoldási javaslat, ami a tárgyi szennyvízátelő mindenkor üzemeltethetőségét biztosíthatja, valamint az esetleges környezetszennyezést kizárhatja. Ezek alapján a Felügyelőségünk szükség szerint eljár az üzemeltető felé, hogy a megfelelő intézkedéseket tegye meg, és az üzemelési szabályzatát módosítsa.”